

Kateřina Jarolímková
Problème de l'identité dans la littérature martiniquaise du XXe siècle
FFUK, 2008
Oponentský posudek

Diplomová práce (134 stran francouzského textu, české résumé, bibliografie) Kateřiny Jarolímkové se zevrubně zabývá martinickou literaturou 20.století. Sleduje její utváření a zaměřuje se zcela oprávněně na legitimně položený problém: na její povahu a sám smysl její existence, jak se v poslední době říká na problém identity.

V první kapitole popisuje autorka vznik a vývoj martinické společnosti od koloniálních dob, připomíná její sociální a etnickou skladbu, sleduje kulturní a psychologický vztah k „mateřské“ zemi, tj. k „metropolitní“ Francii a postupné a zajisté dosti komplikované osvobozování od této závislosti. Rozlišuje různé cesty tohoto hledání (*recherche identitaire*), stanovuje jednotlivé modely existence, jejich kořeny, podoby, argumenty. Neulpívá přitom u příliš detailního líčení politických bojů dekolonizačního procesu, a tak se úspěšně vyhýbá oběma úskalím: schematické povšečnosti i sociologicko-historickým analýzám, jež by nebyly u diplomové literární práce na místě.

Druhá kapitola se věnuje literaturou jako nástrojem „kolektivní terapie“ z různých úhlů pohledu, zejména jazykového. Jde mimo jiné o vývoj martinické kreolštiny a její společenské a kulturní role ve vztahu k literární francouzštině. Vychází z poměrně bohaté sekundární literatury (Sartre, Memmi), kterou hojně cituje, vysvětluje význam tvorby jako uvědomování si sebe sama, osvobozující akt, který vede k přijetí zodpovědnosti, a tedy k odhodlání jednat z vlastního volního rozhodnutí, oproštěného od odcizeného vědomí, jež bylo tomuto společenství vnuceno odjinud.

Další kapitoly se zabývají jednotlivými martinickými spisovateli (Aimé Césaire ve třetím oddílu, Edouard Glissant ve čtvrtém oddílu, Patrick Chamoiseau v pátém). Tyto kapitoly, v nichž lze spatřovat základní přínos diplomové práce, předkládají zároveň hlavní koncepty sebepoznání martinické společnosti prostřednictvím vlastní literatury.

Autorka v závěru předpovídá pravděpodobné pofrancouzštění kreolského základu, jakkoli připouští, že jakékoli obecné závěry je dnes obtížné stanovovat.

Jde o práci velmi kvalitní, zpracovanou bezchybnou francouzštinou (až na několik vzácných typografických chyb (île natal na s.7, cette historique na s.14,

tout vas na s.32, style orale na s.124). Autorka zvolila právě tu náležitou míru obecnosti, projevuje fundovanou znalost analyzovaných autorů, je schopna je kriticky interpretovat. Historický úvod na začátku práce je nutný vzhledem k omezené znalosti této problematiky v českém prostředí.

Je pravda, že za označení „Martinik“ by bylo možné dosadit i jinou kulturu, včetně některých evropských. Každá společnost je do jisté míry „nemocná svou historií“, jazyky se sjednocují, prostupují, štěpí, kultury vznikají a zanikají atd. Do těchto typologických komparací se Kateřina Jarolímková nepouští a domnívám se, že to není nutné.

Je třeba pochválit, že autorka se neusiluje o soustavný přehled martinické literatury. Taková práce by jistě nebyla přínosná. Naopak, definuje problém, rozvíjí jej, dospívá k závěrům.

Diplomová práce Kateřiny Jarolímkové vykazuje nesporné kvality. Autorka prokázala schopnost kritického analytického myšlení, obeznamenost s materiálem, dokonalou orientaci v dané problematice, umění přehledně rozčlenit látku, jakož i formulační virtuozitu. Doporučuji k obhajobě.

Aleš Pohorský

